

Didactische wijzer

Leerlingen krachtig begeleiden met Leer Lokaal

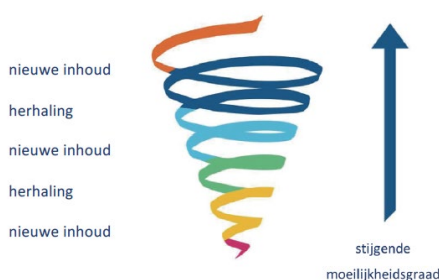
1. Leer Lokaal ondersteunt de onderwijsprofessional om leerlingen passend te begeleiden vanuit een heldere beeldvorming op individueel of op groepsniveau.
2. Leer Lokaal biedt houvast om doelgericht te begeleiden vanuit het spiraalcurriculum in de basisleerlijn, met hoge verwachtingen voor alle leerlingen.
3. Leer Lokaal helpt keuzes maken om te differentiëren binnen het curriculum en ondersteunt dit via de ondersteuningsleerlijn, de verdiepingsleerlijn, de uitbreidingsleerlijn en de aanloophase.
4. Leer Lokaal bevordert de kansen van alle leerlingen om tot zelfstandig leren en ontwikkelen te komen.
5. Leer Lokaal stimuleert een inclusieve klaspraktijk door samen te werken en een gelijkgerichte taal te gebruiken.

1. Van beeldvorming naar passende begeleiding

Kwaliteitsvol onderwijs is maatwerk: een onderwijsaanbod en een onderwijsaanpak die aansluiten bij de mogelijkheden, talenten en onderwijsbehoeften van de leerlingen en leerkrachten op een school. Sterk onderwijs houdt rekening met de gelijkenissen en de verschillen in een klasgroep. Onderwijs- en ondersteuningsbehoeften formuleren biedt hierbij houvast. Welke aanpak heeft deze klasgroep, groep leerlingen of individuele leerling nodig? Hoe kunnen we het onderwijsaanbod en de onderwijsaanpak hierop afstemmen? Door probleemgericht denken om te buigen naar oplossingsgericht handelen, krijgt het team perspectief. Leer Lokaal biedt kansen en houvast om een nauwkeurige **beeldvorming op klas-, leerling- en schoolniveau** te maken. Vanuit deze beeldvorming kan de leerkracht, samen met collega's, passende maatregelen formuleren, de brede basiszorg versterken, het didactisch handelen aanpassen en een passend onderwijsaanbod bieden met oog voor herhaling, verdieping en verrijking.

Vanuit handelingsgericht werken stellen leerkrachten zich de vraag wat deze groep of deze leerling nodig heeft om het wel te willen en te kunnen. De opbouw in Leer Lokaal brengt de leerontwikkeling in beeld doordat essentiële voorkennis in onderliggende doelen zichtbaar blijft.

2. Doelgericht begeleiden met hoge verwachtingen voor alle leerlingen

Het visualiseren van doelen en evolutie van het leerproces is zeer effectief. Het geeft leerlingen en leerkrachten meer grip op het leerproces en zicht op de effectiviteit van het onderwijsaanbod. Werken met opeenvolgende (tussen-)doelen, in kleine stappen, heeft een positief effect op het leren (Marzano, 2009). Vanwege de hoge kans op slagen zorgt deze aanpak ervoor dat leerkrachten, leerlingen en ouders succes ervaren en gemotiveerd zijn om zich te blijven inzetten.

Leer Lokaal is opgebouwd volgens een spiraalcurriculum. Dat maakt de toenemende complexiteit in de doelen zichtbaar voor leerkrachten. Het leren wordt ontwikkelingsgericht voorgesteld waarbij leeftijden en groeperingen ondergeschikt zijn. Welk doel is voor deze groep leerlingen haalbaar vanuit de zone van de naaste ontwikkeling? Welk onderliggend doel kan nog extra herhaald en inge oefend worden om het fundament om verder te leren te versterken?

Leerkrachten, samen met leerlingen, begeleiders, ondersteuners en ouders, leggen op deze manier de nadruk op groei en ontwikkeling. Iedereen werkt vanuit een houding van hoge doelgerichte verwachtingen en streeft naar positieve leer- en ontwikkelresultaten.

3. Differentiëren binnen het curriculum

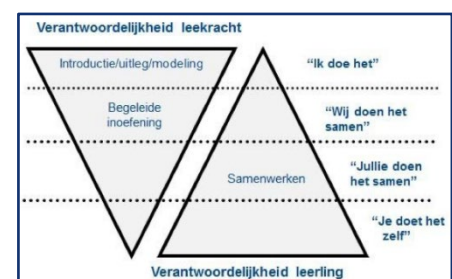
Leer Lokaal maakt verschillende gradaties van differentiëren binnen het (gemeenschappelijk) curriculum mogelijk.

1. De **basisleerlijnen** zijn het fundament om een **schooleigen curriculum** te creëren. Leer Lokaal stimuleert een schoolteam om in gesprek te gaan over hun onderwijsaanbod, over hun organisatie in groepen, over hun indeling van de onderwijstijd, over de manier van geïntegreerd werken, over de verbindende doelen bij het scharniermoment tussen kleuter- en lager onderwijs. De schoolspecifieke context, de leerlingenpopulatie, het schoolteam en het pedagogisch project van de school bepalen hoe Leer Lokaal vorm krijgt in een schooleigen curriculum.
2. Leer Lokaal omvat meer dan de basisleerlijn. Gekoppeld aan de basisleerlijn is er ook een **ondersteuningsleerlijn, een verdieplingsleerlijn, een uitbreidingsleerlijn en een aanloopfase**. Deze bieden houvast en inspiratie om voor individuele leerlingen of een groep leerlingen meer ondersteuning of meer uitdaging te bieden. Door de koppeling met de basisleerlijnen houden we de te realiseren eindtermen steeds voor ogen.
3. De doelen in Leer Lokaal vormen de basis om een **curriculum op maat** samen te stellen voor leerlingen met een IAC in het gewoon en buitengewoon onderwijs. Door oog te hebben voor alle leergebieden kan de leerkracht een passend en evenwichtig onderwijsaanbod uitwerken, rekening houdend met de specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van deze leerlingen in een breed schoolloopbaanperspectief.

Op deze manier vormen de doelen uit Leer Lokaal een belangrijke bron van informatie bij de onderwijsloopbaanbegeleiding van alle leerlingen. Het maakt het leerproces op weg naar de ontwikkelingsdoelen en eindtermen basisonderwijs transparant.

4. Kansen bevorderen tot zelfstandig leren

De basisleerlijnen van Leer Lokaal werken in de richting van hoge competenties die de leerlingen zelfstandig beheersen. Het spiraalcurriculum bouwt die moeilijkheidsgraad en de graad van zelfstandigheid op doorheen de basisleerlijn. De leerlijnen in Leer Lokaal expliciteren de stappen die leiden naar zelfstandige beheersing: ik doe het onder begeleiding – we doen het samen – ik doe het in groep – ik doe het alleen. Redelijke aanpassingen kunnen noodzakelijk en ondersteunend

zijn om aan een volgend doel te werken. Ook hier houden we groei op weg naar zelfstandigheid voor ogen.

Het leergebied 'leercompetenties' in Leer Lokaal is cruciaal om het (zelfstandig) leren van kinderen en jongeren expliciet te ondersteunen en te ontwikkelen. Schoolteams bieden deze leerlijnen geïntegreerd en in samenhang met alle andere leergebieden aan. De leerkrachten ondersteunen leerlingen om hun eigen leerproces en onderwijsloopbaan in handen te nemen door maximaal in te zetten op leren en memoriseren, omgaan met informatiebronnen, problemen oplossen, plannen, keuzes maken en initiatief nemen, samenwerken en onderzoek opzetten.

5. Samen werken aan inclusief onderwijs

Door als schoolteam samen te werken en af te spreken met elkaar, kun je kinderen en jongeren maximaal laten participeren aan het onderwijs in de klas en op school.. Leer Lokaal is een krachtig doelenkader om als leerkracht het verschil te maken in het onderwijs voor elke groep en elke leerling in de groep. Samenwerken met collega's, leerlingen, ouders en externe deskundigen is een essentieel kenmerk van professioneel handelen (Carr, 2014) in een inclusieve context. Elke partner is hierbij een ervaringsdeskundige en niet enkel een informatiebron. Iedereen is mee verantwoordelijk voor de realisatie van een inclusieve klaspraktijk in een krachtige leeromgeving en succesvolle schoolloopbanen van alle leerlingen. Vanuit de doelen van Leer Lokaal kunnen de partners een gelijkgerichte taal hanteren, praten over onderwijsbehoeften en het onderwijsaanbod en leerlingen doelgericht begeleiden met het oog op een succesvolle onderwijsloopbaan.

Bronnenlijst

Carr, A. (2014). The handbook of child and adolescent clinical psychology: a contextual approach. London: Routledge.

Pameijer, N et al. (2018). Handelingsgericht werken, samenwerken aan schoolsucces.

Fisher & Frey

Marzano, R.J. (2009). Designing & teaching learning goals and objectives. Bloomington: MRL, Solution Tree.